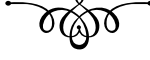

vAkyavRittiH

वाक्यवृत्तिः

Document Information

Text title : vaakyavritti

File name : vaakyavritti.itx

Category : vedanta, upadesha, shankarAchArya

Location : doc_z_misc_shankara

Author : Adi Shankaracharya

Transliterated by : Sunder Hattangadi

Proofread by : Sunder Hattangadi Br. Pranipata Chaitanya pranipatachaitanya at yahoo.co.in,

David Lyttle dhlyttle at hotmail.com

Latest update : Deceember 15, 1997, July 23, 2017

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 17, 2023

sanskritdocuments.org

వాక్యవృత్తిః

॥ శ్రీ గణేశాయ నమః॥

సర్గస్థితిప్రలయహేతుమచిన్త్యశక్తిం విశ్వేశ్వరం విదితవిశ్వమనన్తమూర్తిమ్ ।
నిర్ముక్తబన్ధనమపారసుఖామ్బురాశిం శ్రీవల్లభం విమలబోధఘనం నమామి ॥ ౧॥

యస్య ప్రసాదాదహమేవ విష్ణుర్మయ్యేవ సర్వం పరికల్పితం చ ।
ఇత్యం విజానామి సదాత్మరూపం తస్యాంఘ్రిపద్మం ప్రణతోఽస్మి నిత్యమ్ ॥ ౨॥

తాపత్రయార్క-సంతప్తః కశ్చిదుద్విగ్నమానసః ।
శమాదిసాధనైర్మృక్తః సద్గురుం పరిపృచ్ఛతి ॥ ౩॥

అనాయాసేన యేనాస్మాన్మచ్చేప్యయం భవబన్ధనాత్ ।
తన్నే సంక్షిప్య భగవన్కేవలం కృపయా వద ॥ ౪॥

గురురువాచ ।

సాధ్వీతే వచనవ్యక్తిః ప్రతిభాతి వదామి తే ।
ఇదం తదితి విస్పష్టం సావధానమనాః శృణు ॥ ౫॥

తత్త్వమస్యాదివాక్యోత్థం యజ్జీవపరమాత్మనోః ।
తాదాత్మ్యవిషయం జ్ఞానం తదిదం ముక్తిసాధనమ్ ॥ ౬॥

శిష్య ఉవాచ ।

కో జీవః కః పరశ్చాత్మా తాదాత్మ్యం వా కథం తయోః ।
తత్త్వమస్యాదివాక్యం వా కథం తత్ప్రతిపాదయేత్ ॥ ౭॥

గురురువాచ ।

అత్ర బ్రూమః సమాధానం కోఽన్యో జీవస్త్యమేవ హి ।
యస్త్యం పృచ్ఛసి మాం కోఽహం బ్రహ్మైవాసి న సంశయః ॥ ౮॥

శిష్య ఉవాచ ।

పదార్థమేవ జానామి నాద్యాపి భగవన్స్ఫుటమ్ ।
అహం బ్రహ్మైతి వాక్యార్థం ప్రతిపద్యే కథం వద ॥ ౯॥

గురురువాచ ।

సత్యమాహ భవానత్ర విగానం వైవ విద్యతే । var విజ్ఞానం
హేతుః పదార్థబోధో హి వాక్యార్థావగతేరిహ ॥ ౧౦॥

అన్తఃకరణతద్వృత్తిసాక్షిచైతన్యవిగ్రహః ।

ఆనన్దరూపః సత్యః సన్కిం నాత్మానం ప్రపద్యసే ॥ ౧౧॥

సత్యానన్దస్వరూపం ధీసాక్షిణం బోధవిగ్రహమ్ ।

చిన్తయాత్మతయా నిత్యం త్యక్త్వా దేహాదిగాం ధియమ్ ॥ ౧౨॥

రూపాదిమాన్యతః పిణ్ణస్తతో నాత్మా ఘటాదివత్ ।

వియదాదిమహాభూతవికారత్వాచ్చ కుమ్భవత్ ॥ ౧౩॥

అనాత్మా యది పిణ్ణోఽయముక్తహేతుబలాన్యతః ।

కరామలకవత్సాక్షాదాత్మానం ప్రతిపాదయ ॥ ౧౪॥

ఘటద్రష్టా ఘటాద్భిన్నః సర్వథా న ఘటో యథా ।

దేహద్రష్టా తథా దేహో నాహమిత్యవధారయ ॥ ౧౫॥

ఏవమిన్ద్రియదృక్ష్యాహమిన్ద్రియాణీతి నిశ్చిను ।

మనోబద్ధిస్తథా ప్రాణో నాహమిత్యవధారయ ॥ ౧౬॥

సంఘాతోఽపి తథా నాహమితి దృశ్యవిలక్షణమ్ ।

ద్రష్టారమనుమానేన నిపుణం సమ్ప్రధారయ ॥ ౧౭॥

దేహేన్ద్రియాదయో భావా హానాదివ్యాప్యతిక్షమాః ।

యస్య సన్నిధిమాత్రేణ సోఽహమిత్యవధారయ ॥ ౧౮॥

అనాపన్నవికారః సన్నయస్కాన్తవదేవ యః ।

బుద్ధ్యాదీంశ్చాలయేత్ప్రత్యక్ సోఽహమిత్యవధారయ ॥ ౧౯॥

అజడాత్మవదాభాన్తి యత్సాన్నిధ్యాన్జుడా అపి ।

దేహేన్ద్రియమనఃప్రాణాః సోఽహమిత్యవధారయ ॥ ౨౦॥

అగమన్మే మనోఽన్యత్ర సామ్ప్రతం చ స్థిరీకృతమ్ ।

ఏవం యో వేత్తి ధీవృత్తిం సోఽహమిత్యవధారయ ॥ ౨౧॥

స్వప్నజాగరితే సుప్తిం భావాభావౌ ధియాం తథా ।

యో వేత్త్యవిక్రియః సాక్షాతోఽహమిత్యవధారయ ॥ ౨౨॥

ఘటావభాసకో దీపో ఘటాదన్యో యథేష్యతే ।

దేహావభాసకో దేహీ తథాహం బోధవిగ్రహః ॥ ౨౩ ॥
 పుత్రవిత్రాదయో భావా యస్య శేషతయా ప్రియాః ।
 ద్రష్టా సర్వప్రియతమః సోఽహమిత్యవధారయ ॥ ౨౪ ॥
 పరప్రేమాస్పదతయా మా న భూవమహం సదా ।
 భూయాసమితి యో ద్రష్టా సోఽహమిత్యవధారయ ॥ ౨౫ ॥
 యః సాక్షిలక్షణో బోధస్త్వంపదార్థః స ఉచ్యతే ।
 సాక్షిత్వమపి బోధ్యత్వమవికారితయాత్మనః ॥ ౨౬ ॥
 దేహాన్ద్రియమనఃప్రాణాహజ్కృతిభ్యో విలక్షణః ।
 ప్రోక్షితాశేషడాభవవికారస్త్వంపదాభిధః ॥ ౨౭ ॥
 త్వమర్థమేవం నిశ్చిత్య తదర్థం చింతయేత్సనః ।
 అతద్వ్యవృత్తిరూపేణ సాక్షాద్విధిముఖేన చ ॥ ౨౮ ॥
 నిరస్తాశేషసంసారదోషోఽస్థులాదిలక్షణః ।
 అదృశ్యత్వాదిగుణకః పరాకృతతమోమలః ॥ ౨౯ ॥
 నిరస్తాతిశయానన్ధః సత్యప్రజ్ఞానవిగ్రహః ।
 సత్తాన్వలక్షణః పూర్ణ పరమాత్మేతి గీయతే ॥ ౩౦ ॥
 సర్వజ్ఞత్వం పరేశత్వం తథా సమూర్ణశక్తితా ।
 వేదైః సమర్థ్యతే యస్య తద్బ్రహ్మేత్మ్యవధారయ ॥ ౩౧ ॥
 యజ్ఞానాత్సర్వవిజ్ఞానం శ్రుతిషు ప్రతిపాదితమ్ ।
 మృదాద్యనేకద్రష్టానైస్తద్బ్రహ్మేత్మ్యవధారయ ॥ ౩౨ ॥
 యదానన్త్యం ప్రతిజ్ఞాయ శ్రుతిస్తత్స్విద్ధయే జగౌ ।
 తత్కార్యత్వం ప్రపంచస్య తద్బ్రహ్మేత్మ్యవధారయ ॥ ౩౩ ॥
 విజిజ్ఞాస్యతయా యచ్ఛ వేదాన్తేషు ముముక్షుభిః ।
 సమర్థ్యతేఽతియత్సేన తద్బ్రహ్మేత్మ్యవధారయ ॥ ౩౪ ॥
 జీవాత్మనా ప్రవేశశ్చ నియన్తృత్వం చ తాన్ ప్రతి ।
 శ్రూయతే యస్య వేదేషు తద్బ్రహ్మేత్మ్యవధారయ ॥ ౩౫ ॥
 కర్మణాం ఫలదాతృత్వం యస్యైవ శ్రూయతే శ్రుతౌ ।
 జీవానాం హేతుకర్తృత్వం తద్బ్రహ్మేత్మ్యవధారయ ॥ ౩౬ ॥

తత్త్వంపదార్థౌ నిరీతౌ వాక్యార్థశ్చిన్వ్యతేఽధునా ।
 తాదాత్మ్యమత్ర వాక్యార్థస్తయోరేవ పదార్థయోః ॥ 3౭॥
 సంసర్గో వా విశిష్టో వా వాక్యార్థో నాత్ర సమ్మతః ।
 అఖణ్డైకరసత్వేన వాక్యార్థో విదుషాం మతః ॥ 3౮॥
 ప్రత్యగ్బోధో య ఆభాతి సోఽద్వయానన్దలక్షణః ।
 అద్వయానన్దరూపశ్చ ప్రత్యగ్బోధైకలక్షణః ॥ 3౯॥
 ఇత్థమన్యోన్యతాదాత్మ్యప్రతిపత్తిర్యదా భవేత్ ।
 అబ్రహ్మత్వం త్వమర్థస్య వ్యావర్తేత తదైవ హి ॥ ౪౦॥
 తదర్థస్య పారోక్ష్యం యద్యేవం కిం తతః శ్రుణు ।
 పూర్ణానన్దైకరూపేణ ప్రత్యగ్బోధోవతిష్ఠతే ॥ ౪౧॥
 తత్త్వమస్యాదివాక్యం చ తాదాత్మ్యప్రతిపాదనే ।
 లక్ష్యే తత్త్వంపదార్థౌ ద్వావుపాదాయ ప్రవర్తతే ॥ ౪౨॥
 హిత్వా ద్వా శబలౌ వాచ్యౌ వాక్యం వాక్యార్థబోధనే ।
 యథా ప్రవర్తతేఽస్మాభిన్నథా వ్యాఖ్యాతమాదరాత్ ॥ ౪3॥
 ఆలమ్బనతయాభాతి యోఽస్మత్ప్రత్యయశబ్దయోః ।
 అన్వఃకరణసంభిన్నబోధః స త్వంపదాభిధః ॥ ౪౪॥
 మాయోపాధిర్జగద్యోనిః సర్వజ్ఞత్వాదిలక్షణః ।
 పరోక్ష్యశబలః సత్యాద్యాత్మకస్తత్పదాభిధః ॥ ౪౫॥
 ప్రత్యకప్రోక్షతైకస్య సద్వితీయత్వపూర్ణతా ।
 విరుధ్యతే యతస్తస్మాల్లక్షణా సమ్ప్రవర్తతే ॥ ౪౬॥
 మానాన్తరవిరోధే తు ముఖ్యార్థస్య పరిగ్రహే ।
 ముఖ్యార్థేనావినాభూతే ప్రతీతిర్లక్షణోఽవ్యతే ॥ ౪౭॥
 తత్త్వమస్యాదివాక్యేషు లక్షణా భాగలక్షణా ।
 సోఽయమిత్యాదివాక్యస్థపదయోరివ నాపరా ॥ ౪౮॥
 అహం బ్రహ్మైతివాక్యార్థబోధో యావద్దృఢీభవేత్ ।
 శమాదిసహితస్తావదభ్యసేచ్ఛ్చవణాదికమ్ ॥ ౪౯॥
 శ్రుత్యాచార్యప్రసాదేన దృఢో బోధో యదా భవేత్ ।

నిరస్తాశేషసంసారనిదానః పురుషస్తదా ॥ ౫౦ ॥

విశీర్ణకార్యకరణో భూతసూక్ష్మైరనావృతః ।
విముక్తకర్మనిగడః సద్య ఏవ విముచ్యతే ॥ ౫౧ ॥

ప్రారబ్ధకర్మవేగేన జీవన్ముక్తో యదా భవేత్ ।
కిఞ్చిత్కాలమనారబ్ధకర్మబంధస్య సంక్షయే ॥ ౫౨ ॥

నిరస్తాతిశయానందం వైష్ణవం పరమం పదమ్ ।
పునరావృత్తిరహితం కైవల్యం ప్రతిపద్యతే ॥ ౫౩ ॥

॥ ఇతి పరమహంసపరివ్రాజకాచార్యశ్రీమచ్ఛ్రీరాచార్యవిరచితా
వాక్యవృత్తిః సమాప్త ॥

Encoded and proofread by Sunder Hattangadi

Proofread by Br. Pranipata Chaitanya, David Lyttle

—
vAkyavRittiH

pdf was typeset on September 17, 2023

—

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

